

<http://www.spu.pl.ua/post.php?id=11967>

9. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80>

10. Проблема фальсифікованих і субстандартних ліків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/11316>

11. Ткаліч В.Є. Окремі напрями протидії фальсифікації лікарських засобів / В.Є. Ткаліч // Криміналістичний вісник. – 2012. № 2 (18). – С. 101 – 105.

12. Українцям загрожують підроблені ліки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/ukrayincyam-zagrozhuut-pidrobni-liki-310552.html>

13. Фальсифицированные лекарственные средства и их идентификация на фармакологическом рынке. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://farmbiotex.ru/files/expert_opinion/article_GOST.pdf

14. Фальшиві ліки найшвидший кримінальний бізнес // Полтавська думка. – 2011. – №42 (883). – С. 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dumka.pl.ua/2011/42.pdf>

УДК 343.132+347.961

Остапенко О. Є., здобувач кафедри
кримінального процесу НАВС

Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування як гарантія охорони нотаріальної таємниці

У статті автором розглянуто питання про предмет нотаріальної таємниці під час провадження досудового розслідування, відомостей, які можуть стати відомими учасникам кримінального провадження. А також про гарантію охорони цієї таємниці та про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Ключові слова: нотаріальна таємниця, досудове розслідування, суд, нотаріус; довідки про вчинені нотаріальні дії; нотаріальні документи.

В статье автором рассмотрены вопросы о предмете нотариальной тайны во время проведения досудебного расследования, сведений, которые могут стать известными участникам уголовного проведения. А также о гарантии охраны этой тайны и о недопустимости разглашения сведений досудебного расследования.

Ключевые слова: нотариальная тайна, досудебное расследование, суд, нотариус; справки о совершенных нотариальных действиях; нотариальные документы.

In article author is considered questions of a subject of notarial secret during carrying out pre-judicial investigation, data which can become known to participants of criminal carrying out. And also about a guarantee of protection of this secret and about inadmissibility of disclosure of data of pre-judicial investigation.

Key words: notarial secret, pre-judicial investigation, court, notary; certificates of perfect notarial actions; notarial documents.

Постановка проблеми. Під час провадження досудового розслідування відомостей, які становлять предмет нотаріальної таємниці, можуть стати відомими учасникам кримінального провадження. Відповідно до ст.222 КПК однією з гарантій охорони цієї таємниці є положення про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування. У ч.2 цієї статті зазначено, що у необхідних випадках слідчий, прокурор попереджає осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування, у зв'язку з

участю в ньому, про їх обов'язок не розголошувати такі дані без його дозволу.

Існування цієї заборони зумовлено тим, що гласність досудового розслідування може перешкодити встановленню істини. Також, недопустимість розголошення даних досудового розслідування «повинна гарантувати збереження в таємниці відомостей, конфіденційність яких охороняється законом».

У ч.1 ст.222 КПК встановлено, що відомості досудового розслідування можна розголошувати лише з дозволу слідчого або прокурора і в тому обсязі, в якому вони визнають можливим. Як уявляється, цю статтю потрібно доповнити нормою, яка б визначала, коли не допускається розголошення відомостей досудового розслідування.

Формулювання цілей статті. У зв'язку з розглядом даного питання слід зазначити, що під час дії КПК 1960р. у юридичній літературі була висловлена слушна пропозиція доповнити ст.121 цього Кодексу положенням, що забороняється розголошувати дані досудового розслідування, які є підставою для проведення закритого судового розгляду в інтересах охорони захищеної законом таємниці.

На мій погляд, ст.222 чинного КПК також доцільно доповнити нормою, що забороняється розголошувати відомості досудового розслідування, які є підставою для здійснення провадження у закритому судовому засіданні в інтересах нерозголошення таємниці, що охороняється законом.

Стаття 222 КПК не передбачає обов'язкової письмової форми попередження слідчим, прокурором осіб, яким стали відомі відомості досудового розслідування. Воно може бути зроблене й усно. Вважаємо, що таке регулювання не є надійною гарантією збереження в таємниці відомостей, конфіденційність яких охороняється законом. Тому, пропонуємо доповнити дану статтю положенням, що попередження про недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування оформляється у виді підписки або фіксується в протоколі відповідної слідчої (розшукової) дії.

Однією з гарантій охорони відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, є обов'язок учасників кримінального провадження їх не розголошувати.

Виклад основного матеріалу. Обов'язок додержання таємниці вчинених нотаріальних дій поширюється на осіб, яким про такі дії стало відомо у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а саме, суддів, прокурорів, слідчих. Такий висновок випливає зі змісту низки законодавчих та відомчих нормативних актів, міжнародно-правових документів.

Так, наприклад, у п.5 ч.4 ст.54 Закону «Про судоустрій та статус суддів» вказано, що суддя зобов'язаний не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом. У ст.6 Кодексу професійної етики судді йдеться про те, що суддя не має права розголошувати інформацію, що стала йому відома у зв'язку з розглядом справи в закритому судовому засіданні.

У п.1.5 Європейської хартії про статус суддів зазначено, що під час виконання своїх обов'язків суддя повинен пильно стежити за дотриманням таємниці інформації, яку їм довірено в ході судового розгляду.

У п.5.3.5 Положення про органи досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України, яке затверджено наказом МВС №686 від 9 серпня 2012р., встановлено, що при виконанні своїх службових обов'язків слідчий зобов'язаний не розголошувати відомості, що становлять державну чи іншу охоронювану законом таємницю, інформацію про приватне (особисте і сімейне) життя особи та інші відомості, здобуті при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Про обов'язок зберігати у таємниці інформацію конфіденційного характеру йдеться у Основних принципах етики поліцейської служби, що затверджені 9 травня 1979р. Парламентською асамблеєю Ради Європи, Кодексі поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятом 17 грудня 1979р. Генеральною Асамблеєю ООН.

У ст.13 Закону від 17 травня 2012р. «Про правила етичної поведінки» передбачено, що особи, уповноважені на виконання функцій держави, повинні не розголошувати конфіденційну інформацію, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень, крім випадків, встановлених законом.

Звертає на себе увагу та обставина, що у КПК немає норм, що органи, які здійснюють кримінальне провадження, зобов'язані не розголошувати відомості, які становлять охоронювану законом таємницю. Так, наприклад, про це не йдеться у ст.40 цього Кодексу, яка визначає повноваження слідчого.

По іншому пропонувалось врегулювати дане питання у проекті КПК №1233 від 13 грудня 2007р. У ч.1 ст.36 цього проекту були перераховані обов'язки слідчого. Відповідно до п.4 цієї норми один із таких обов'язків полягав у тому, що при виконанні своїх службових обов'язків слідчий зобов'язаний не розголошувати відомості, що становлять державну та іншу таємницю, яка охороняється, здобуті при розслідуванні справ.

На наш погляд, КПК доцільно доповнити статтями, які б визначали обов'язки слідчого, керівника органу досудового розслідування, слідчого судді, суду, у тому числі і обов'язок при реалізації своїх повноважень не розголошувати відомості, що становлять таємницю, яка охороняється законом, отримані під час кримінального провадження.

Необхідно зазначити, що у законодавстві про нотаріат деяких країн СНД є норми, які забороняють органам, які здійснюють кримінальний процес, а також адвокату, розголошувати нотаріальну таємницю.

Вважаємо, що ст.8 Закону також слід доповнити нормою такого змісту з тим уточненням, що вказана заборона діє до набрання законної сили не тільки вироком, а і іншими судовими рішеннями, якими закінчується кримінальне провадження, постановою слідчого та прокурора про закриття кримінального провадження.

На наш погляд, цю норму слід викласти у такій редакції: «До набрання законної сили вироком, ухвалою суду або постановою слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження, ухвалою суду про застосування примусових заходів медичного та виховного характеру, судді, слідчому судді, прокурору, слідчому та адвокату забороняється надавати інформацію про нотаріальні дії іншим особам, включаючи засоби масової інформації, а також розголошувати цю інформацію у своїх виступах».

Згідно зі ст.221 КПК, слідчий, прокурор зобов'язаний за клопотанням сторони захисту, потерпілого надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення, за виключенням матеріалів про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, а також тих матеріалів, ознайомлення з якими на цій стадії кримінального провадження може зашкодити досудовому розслідуванню. Відмова у наданні для ознайомлення загальнодоступного документа, оригінал якого знаходиться в матеріалах досудового розслідування, не допускається. Під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування особа, що його здійснює, має право робити необхідні виписки та копії.

Як уявляється, недоліком ст.221 КПК є те, що ній не йдеться про заборону ознайомлення з матеріалами, які містять професійні таємниці, у тому числі нотаріальну таємницю. Зі змісту цієї статті можна дійти висновку, що якщо слідчий,

прокурор вважає, що ознайомлення з такими матеріалами на цій стадії кримінального провадження не може зашкодити досудовому розслідуванню, він має надати стороні захисту, потерпілому можливість ознайомитися з ними. Очевидно, що це призведе до розголошення нотаріальної таємниці.

На наш думку, ст.221 КПК необхідно доповнити нормою, що слідчий, прокурор повинен відмовити у задоволенні клопотання сторони захисту, потерпілого надати їм матеріали досудового розслідування для ознайомлення з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом.

Одним із елементів гласності досудового кримінального провадження є відкриття слідчим та прокурором матеріалів досудового розслідування учасникам провадження. Порядок виконання цієї процесуальної дії регулюється ст.290 КПК.

Висновки. Визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів розслідування.

Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, у тому числі будь-які докази, які самі по собі або в сукупності з іншими доказами можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого, або сприяти пом'якшенню покарання.

Прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний надати доступ та можливість скопіювати або відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їх частини, документи або копії з них, а також надати доступ до приміщення або місця, якщо вони знаходяться у володінні або від контролем держави, і прокурор має намір використати відомості, що знаходяться в них, як докази у суді.

Надання доступу до матеріалів включає в себе можливість робити копії або відображення матеріалів (ч.ч.1-4 ст.290 КПК). При цьому прокурор, слідчий надають лише можливість копіювання відповідних матеріалів, а не готують ці копії за вимогою чи проханням підозрюваного, захисника та інших учасників процесу.

Відповідно до ч.ч.7, 8 ст.290 КПК за правилами, викладеними вище, має право знайомитися з матеріалами досудового розслідування потерпілий, а також цивільний позивач, цивільний відповідач, його представник в тій частині, яка стосується цивільного позову.

Отже, учасники кримінального провадження мають право знайомитися з усіма матеріалами досудового розслідування, у тому числі із документами, що містять нотаріальну таємницю, копіювати їх або відобразити відповідним чином. Приходиться констатувати, що у КПК не передбачено яких-небудь заходів, спрямованих за обмеження у користуванні цим правом, що не відповідає інтересам охорони нотаріальної та інших професійних таємниць.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лісогор В.З. Збереження таємниці досудового слідства: правове регулювання / В.З.Лісогор // Право України. – 2003. – №8. – С. 75 – 77.

2. Лихова С. Конфіденційна інформація як об'єкт кримінально-правової охорони / С. Лихова // Прокуратура. Людина. Держава. — 2005. — №4. — С. 47.
3. Кодекс професійної етики судді: затверджений 5 з'їздом суддів України 24 жовтня 2002 р. // Вісник Верховного Суду України. — 2002. — №5. — С. 24.
4. Європейська хартія про статус суддів // Право України. — 2012. — №1 — 2. — С. 488 — 492.
5. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України: наказ МВС України №686 від 9 серпня 2012 року // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / відп. ред. В.С.Ковальський. — К.: Юрінком Інтер, 2013. — С. 256 — 305.
6. Профессиональная этика сотрудников правоохранительных органов: Учебное пособие. — М.: Щит-М, 1997. — С. 303 — 323.
7. Кодекс поведения должностных лиц с поддержания правопорядка // Социалистическая законность. — 1990. — №1. — С. 71 — 72.
8. Про правила етичної поведінки: Закон України від 17 травня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — №14. — Ст. 94.
9. Алєнін Ю.П. Особливості відкриття матеріалів іншої сторони за новим КПК України / Ю.П.Алєнін // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 95-річчю з дня народження професора М.В. Салтєвського (м. Одеса, 2 листопада 2012 року). — Одеса: Фенікс 2012. — С. 237 — 240.

УДК 323.12.1

Курилін І. Р., доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, к.ю.н., підполковник міліції

Нормативно-правове та організаційне забезпечення протидії відмивання коштів, здобутих злочинним шляхом

Стаття присвячена питанням нормативно-правового забезпечення протидії відмиванню коштів здобутих злочинним шляхом та методам запобігання використанню державної фінансової системи для відмивання «брудних» коштів, які були здобуті в процесі здійснення тіншової економіки.

Ключеві слова: відмивання коштів здобутих злочинним шляхом, економіка держави, тіншова економіка, система економічних відносин, фінансові установи, банківська діяльність, фінансово-кредитні установи, доходи здобуті злочинним шляхом.

Статья посвящена вопросам нормативно-правового обеспечения борьбы отмыванию средств полученных преступным путем та методам недопущения использования государственной финансовой системы для отмывания «грязных» средств, которые были получены в процессии осуществления теневой экономики.

Ключевые слова: отмывание средств полученных преступным путем, экономика государства, теневая экономика, система экономических отношений, финансовые учреждения, банковская деятельность, финансово-кредитные учреждения, прибыль полученная преступным путем.

Paper refers to the regulatory framework of combating money laundering criminally derived methods that avoid the use of state of the financial system to launder “dirty” funds that were obtained in the implementation of the shadow economy.

Keywords: money laundering of criminally obtained the state's economy, shadow economy, the system of economic relations, financial offices, banking, financial and credit offices, profit laundering.